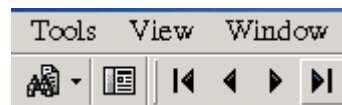

MỘT SỐ THAO TÁC CƠ BẢN ĐỌC TOÀN VĂN KQNC

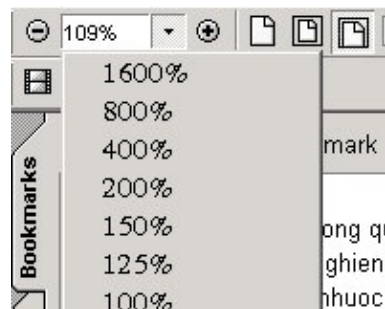

☞ Sử dụng mục lục đọc nhanh bên phải màn hình để đọc ngay Chương, Mục phù hợp (nháy chuột vào tên Chương, Mục muốn đọc)

☞ Sử dụng các phím PageUp, PageDown, Enter, phím mũi tên trên bàn phím hoặc các biểu tượng mũi tên trên thanh công cụ để lật trang:

☞ Sử dụng các biểu tượng trên thanh công cụ (hoặc chọn tỷ lệ hiện hình trang tài liệu trong hộp công cụ) dưới đây để phóng to/thu nhỏ trang tài liệu:

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH
.....

KỶ YẾU KHOA HỌC
ĐỀ TÀI CẤP BỘ 2000-2001

TÊN ĐỀ TÀI

“NHỮNG QUAN ĐIỂM CỦA CHỦ NGHĨA MÁC-LÊNIN VỀ VẤN ĐỀ
SỞ HỮU TRONG CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ Ý NGHĨA CỦA NHỮNG QUAN
ĐIỂM ĐÓ ĐỐI VỚI QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN NỀN KINH TẾ NHIỀU THÀNH
PHẦN Ở NƯỚC TA THỜI KỲ ĐỔI MỚI “

Cơ quan chủ trì: VIỆN N.C KINH ĐIỂN MÁC XÍT

Chủ nhiệm đề tài: T.S Trần Ngọc Linh

Thư ký đề tài : C.N Lê Trọng Hạnh

HÀ NỘI- 2001

4346 TK
24/1/03

ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CẤP BỘ:

“Những quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin về vấn đề sở hữu trong chủ nghĩa xã hội và ý nghĩa của những quan điểm đó đối với quá trình phát triển nền kinh tế nhiều thành phần ở nước ta trong thời kỳ đổi mới”.

1. Tính cấp thiết của đề tài:

Những thành tựu về mọi mặt, mà nhân dân ta đã đạt được trong công cuộc đổi mới do Đảng đề xướng và lãnh đạo, là to lớn và có ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với toàn bộ tiến trình đi tới những mục tiêu của cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa đang diễn ra trên đất nước ta.

Để tiếp tục thu hái được những thành quả to lớn hơn nữa, đưa sự nghiệp cách mạng nước ta ngày càng tiến gần hơn nữa đến những mục tiêu đã đề ra, chúng ta cần phát huy những thành quả đạt được, đồng thời tìm ra và có biện pháp khắc phục những thiếu sót, khiếm khuyết nảy sinh ra trong thời gian vừa qua.

Một trong những thiếu sót, khiếm khuyết trong quá trình tiến hành công cuộc đổi mới vừa qua, gây ảnh hưởng hạn chế không ít đến nhịp độ, thành quả của quá trình đổi mới, đó là tình trạng sử lý mối quan hệ giữa các thành phần kinh tế trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta còn nhiều vướng mắc.

Một mặt, thành phần kinh tế nhà nước còn chưa thực sự giữ vai trò chủ đạo đối với các thành phần kinh tế khác. Mặt khác, các thành phần kinh tế khác chưa phát huy được tác dụng trong việc phát triển lực lượng sản xuất xã hội. Điều này làm cho định hướng xã hội chủ nghĩa của nền kinh tế nước ta chưa có cơ sở vững chắc, làm tăng nguy cơ chệch hướng. Đồng thời nước ta chưa có một lực lượng sản xuất phát triển đủ mạnh làm cơ sở vật chất cho nền kinh tế xã hội chủ nghĩa.

Có nhiều nguyên nhân gây ra tình trạng trên. Ở đây chúng tôi muốn nhấn mạnh đến nguyên nhân về mặt cơ sở, nền tảng lý luận. Đó

là việc chưa thấu triệt và vận dụng đúng đắn những quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lê nin về chủ nghĩa xã hội nói chung, về sở hữu, đặc biệt là mối quan hệ giữa các loại hình sở hữu trong thời kỳ quá độ nói riêng vào việc xây dựng, củng cố quan hệ sở hữu xã hội chủ nghĩa, xây dựng củng cố thành phần kinh tế nhà nước đồng thời với việc đa dạng hoá các loại hình sở hữu trong nền kinh tế thời kỳ quá độ, đảm bảo vai trò chủ đạo của thành phần kinh tế nhà nước đối với các thành phần kinh tế khác trong quá trình phát triển kinh tế nước ta theo định hướng xã hội chủ nghĩa.

Đề tài: *“Những quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lê nin về vấn đề sở hữu trong chủ nghĩa xã hội và ý nghĩa của những quan điểm đó đối với quá trình phát triển nền kinh tế nhiều thành phần ở nước ta thời kỳ đổi mới.”* chính là nhằm đóng góp một phần vào việc khắc phục tình trạng nói trên.

2. Tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài:

Trên sách báo trong nước và nước ngoài khoảng 10 năm trở lại đây đã có nhiều công trình, bài báo, bài nói của các nhà lãnh đạo Đảng và Nhà nước, của các nhà nghiên cứu khoa học về vấn đề liên quan đến đề tài. Có thể điểm qua tình hình như sau.

Sách báo khoa học ở nhiều nước xã hội chủ nghĩa vào những năm cuối của thập kỷ 80 và những năm đầu của thập kỷ 90 đã đề cập nhiều đến vấn đề mối quan hệ giữa các loại hình sở hữu trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Đặc biệt là trong những năm gần đây, vấn đề sở hữu, mối quan hệ giữa quyền sở hữu với quản lý kinh doanh, vai trò của hệ thống sở hữu trong hệ thống quản lý kinh tế cũng được nêu lên trên sách báo lý luận Trung Quốc.. Điều đáng chú ý là những vấn đề cải cách hệ thống sở hữu được nêu ra gắn liền với mục tiêu xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Trung quốc.

Tại Việt Nam, vấn đề sở hữu cũng được bàn nhiều đến trên sách báo lý luận, trong nhiều cuộc hội thảo khoa học cũng như trong nhiều luận án thạc sĩ, tiến sĩ.

Các công trình nghiên cứu kể trên đã đóng góp cho việc nêu lên tầm quan trọng của vấn đề sở hữu trong quá trình xây dựng nền kinh tế theo cơ chế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Tuy nhiên, hết sức cần có một công trình đi sâu vào cơ sở nền tảng lý luận của vấn đề sở hữu, đề cập đến sự vận dụng những quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lê nin về vấn đề sở hữu trong chủ nghĩa xã hội vào việc tìm ra hệ thống các loại hình sở hữu thích hợp, đảm bảo cho thành phần kinh tế nhà nước đóng vai trò chủ đạo trong toàn bộ tiến trình cách mạng xã hội chủ nghĩa ở nước ta, đồng thời phát huy được mọi tiềm năng của các thành phần kinh tế khác trong công cuộc xây dựng nền kinh tế nhiều thành phần nước ta thời kỳ đổi mới.

3. Mục tiêu nghiên cứu:

Nhằm hệ thống những quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lê nin về vấn đề sở hữu trong chủ nghĩa xã hội, coi đó là cơ sở, nền tảng lý luận cho việc tìm ra những biện pháp, phương án xây dựng một hệ thống các loại hình sở hữu thích hợp bảo đảm cho thành phần kinh tế nhà nước giữ được vị trí chủ đạo, đồng thời phát huy được mọi tiềm năng của các thành phần kinh tế khác trong toàn bộ nền kinh tế nhiều thành phần ở nước ta thời kỳ đổi mới.

4. Cơ sở lý luận, phương pháp nghiên cứu:

Chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, đặc biệt là lý luận hình thái kinh tế-xã hội.

Phương pháp nghiên cứu chủ yếu dựa trên cơ sở phương pháp luận biện chứng duy vật. Đồng thời áp dụng những phương pháp nghiên cứu khoa học khác như phương pháp logic và lịch sử, phương pháp phân tích và tổng hợp v..v..

5. Nội dung đề tài:

Phần I: Các nhà kinh điển chủ nghĩa Mác-Lê nin bàn về sở hữu trong chủ nghĩa xã hội.

Mở đầu

I. Khái niệm sở hữu.

II. Vị trí, vai trò của sở hữu trong hệ thống kinh tế - xã hội..

- 1- Vị trí, vai trò của sở hữu.
- 2- Sở hữu và kiến trúc thượng tầng.
- 3- Sở hữu và lợi ích.
- 4- Sở hữu trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội.

Phần II: Ý nghĩa những quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin về sở hữu đối với quá trình phát triển nền kinh tế nhiều thành phần ở nước ta trong thời kỳ đổi mới.

I. Quá trình nhận thức của Đảng ta về vấn đề sở hữu từ năm 1976 đến nay.

II. Về vai trò chủ đạo của thành phần kinh tế nhà nước.

- 1- Khái niệm thành phần kinh tế nhà nước và vai trò chủ đạo của nó.
- 2- Các yếu tố cấu thành của kinh tế nhà nước.
- 3- Bản chất xã hội chủ nghĩa của thành phần kinh tế nhà nước ở Việt Nam.
- 4- Nội dung, vai trò chủ đạo của thành phần kinh tế nhà nước.
- 5- Thực trạng vai trò chủ đạo của thành phần kinh tế nhà nước. Những vấn đề đặt ra.

III. Những giải pháp thực tiễn để bảo đảm, củng cố và phát triển vai trò chủ đạo của thành phần kinh tế nhà nước.

1- Phát triển những ngành nghề công nghệ mới kết hợp với phát huy ưu thế của lực lượng sản xuất hiện có trong thành phần kinh tế nhà nước.

2- Hoàn thiện mô hình Tổng công ty và việc cổ phần hoá doanh nghiệp nhà nước.

3- Cổ phần hoá doanh nghiệp nhà nước nhằm khai thác tốt hơn những lực lượng sản xuất hiện có.

4- Xây dựng hợp tác xã, kinh tế trang trại kiểu mới, các hình thức liên kết kinh tế khác.

5- Cổ phần hoá, hợp tác hoá trong lĩnh vực nông nghiệp.

6- Sắp xếp, chuyển đổi cơ cấu, đổi mới quản lý và nâng cao hiệu quả của doanh nghiệp nhà nước.

7- Hoàn thiện hệ thống pháp luật, tạo hành lang pháp lý để các chủ sở hữu phát huy tính năng động và sáng tạo trong nền kinh tế nhiều thành phần.

Thay lời kết luận.

Phần I

**CÁC NHÀ KINH ĐIỂN CHỦ NGHĨA MÁC-LÊNIN BÀN VỀ SỞ HỮU
TRONG CHỦ NGHĨA XÃ HỘI**

QUAN ĐIỂM CHỦ NGHĨA MÁC-LÊNIN VỀ SỞ HỮU VÀ CÔNG CUỘC ĐỔI MỚI Ở NƯỚC TA.

TS Trần Ngọc Linh

Sở hữu luôn luôn là vấn đề chiếm vị trí quan trọng trong hệ thống lý luận chủ nghĩa Mác-Lênin cũng như trong thực tiễn phong trào cách mạng của giai cấp vô sản toàn thế giới.

C. Mác đã coi vấn đề sở hữu là vấn đề sống còn của bất cứ giai cấp nào trong xã hội. Mác viết: “Vấn đề sở hữu bao giờ cũng là vấn đề sống còn của giai cấp này hay giai cấp khác – tùy thuộc vào trình độ phát triển của công nghiệp”¹.

Đối với những người cộng sản, vấn đề sở hữu còn là vấn đề hàng đầu, vấn đề cơ bản của mọi phong trào cách mạng. Điều này được Mác và Ăng ghen khẳng định trong Tuyên ngôn Đảng Cộng sản: “Tóm lại, ở tất cả mọi nơi, những người cộng sản đều ủng hộ mọi phong trào cách mạng chống lại trật tự xã hội và chính trị hiện hành. Trong tất cả phong trào ấy, họ đều đưa vấn đề chế độ sở hữu lên hàng đầu, coi đó là vấn đề cơ bản của phong trào”². Hơn thế nữa, Mác và Ăng ghen còn nhấn mạnh, công thức duy nhất tóm tắt lý luận của những người cộng sản chính là liên quan đến vấn đề sở hữu: “Đặc trưng của chủ nghĩa cộng sản không phải là xoá bỏ chế độ sở hữu nói chung, mà là xoá bỏ chế độ sở hữu tư sản.

Nhưng chế độ tư hữu hiện thời, chế độ sở hữu tư sản lại là biểu hiện cuối cùng và hoàn bị nhất của phương thức sản xuất và

¹ C.Mác - Ph.Ăngghen. Toàn tập, T.4, Nxb CTQG, H, 1995, tr. 428.

² Sđd, tr. 645-646.

chiếm hữu dựa trên cơ sở những đối kháng giai cấp, trên cơ sở những người này bóc lột những người kia.

Theo ý nghĩa đó, những người cộng sản có thể tóm tắt lý luận của mình thành công thức duy nhất này (tôi nhấn mạnh-TNL) là: xoá bỏ chế độ tư hữu”¹

Vì sao vấn đề sở hữu lại được C. Mác, cũng như những nhà sáng lập ra chủ nghĩa Mác-Lê nin, coi là quan trọng như vậy?. Chúng ta có thể tìm thấy câu trả lời trong các tác phẩm của Mác, khi Ông bàn về bản chất của sở hữu, về vị trí và vai trò của sở hữu trong sự vận động và phát triển xã hội loài người.

Sở hữu, trong quan niệm của Mác, không phải đơn giản chỉ là mối quan hệ phi lịch sử giữa người và vật, với ý nghĩa là người chiếm hữu quan hệ với vật bị chiếm hữu. Theo Mác, sở hữu chính là phương thức chiếm hữu mang tính xã hội, lịch sử cụ thể của con người đối với những của cải vật chất và tinh thần được sử dụng trong quá trình sản xuất ra của cải vật chất (chiếm hữu tư liệu sản xuất, chiếm hữu sức lao động, chiếm hữu các yếu tố khác của lực lượng sản xuất), hoặc để thoả mãn nhu cầu sinh hoạt về mọi mặt của cuộc sống con người (chiếm hữu tư liệu sinh hoạt). Đặc biệt, Mác nhấn mạnh mối liên quan mật thiết hữu cơ của sở hữu với quá trình sản xuất ra của cải vật chất xã hội. Trên bình diện này, sở hữu chính là mối quan hệ xã hội tồn tại một cách khách quan giữa người với người trong quá trình lao động sản xuất. Nó chính là những quan hệ về các điều kiện khách quan của sản xuất, phân phối, trao đổi và tiêu dùng những của cải xã hội. Nhờ có mối quan hệ khách quan này mà con người có thể tiến hành được quá trình sản xuất ra của cải vật chất và tinh thần, và nhờ có quá trình sản xuất này mà xã hội loài người mới có thể tồn tại và phát triển. Mác viết: “Nơi nào không có một hình thái

¹ Sdd, tr. 616.